

Rachunkowość a deregulacja zawodu księgowego

Ksenia Czubakowska*

Streszczenie: *Cel* – celem artykułu jest prezentacja rachunkowości jako zawodu księgowego. *Metodologia badania* – w opracowaniu zastosowano metody badawcze, metody dedukcji i indukcji oraz analizę literatury przedmiotu. *Wynik* – analizując literaturę przedmiotu wskazano historię rachunkowości oraz problemy deregulacji rachunkowości. *Oryginalność/wartość* – w artykule zaprezentowano rolę rachunkowości w działalności jednostek gospodarczych. Wskazano wielowiekową historię rachunkowości oraz koncepcje zmian zawodu księgowego, nawiązując do certyfikatu uprawniającego do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Słowa kluczowe: rachunkowość finansowa, ewolucja zawodu księgowego

„Człowiek bez nauki,
nie ma żadnej wiedzy”

Wprowadzenie

Na przestrzeni wieków, prezentując istotę rachunkowości, zawsze podkreślono rolę księgowego w dostarczaniu odpowiednich informacji niezbędnych w procesie decyzyjnym. Wymagano od niego wiedzy i umiejętności oraz zdolności do wykonywania pracy, w zgodzie z określonymi standardami zawodowymi i etycznymi. Ponadto powinien on posiadać szczególne kwalifikacje, poczynając od wysokich walorów moralnych i właściwej postawy społecznej, poprzez odpowiednie przygotowanie ekonomiczne i zawodowe, kończąc na dokładnej znajomości praktyki gospodarczej, zdolnościach organizacyjnych i umiejętności ewidencji, sporządzania sprawozdań finansowych.

Rolę i znaczenie zawodu księgowego zaakceptowano w ustawie o rachunkowości, wskazując na posiadaną wiedzę i umiejętność prowadzenia rachunkowości, wprowadzając w 2008 r. w jej znowelizowanej wersji rozdziału 8a określający zakres usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych (Ustawa z dnia 18 marca 2008...). Działalność ta jest traktowana jak działalność gospodarcza, co wynika z przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych uprawnione są następujące osoby:

- posiadające certyfikat księgowy,
- wpisane do rejestru biegłych rewidentów,
- wpisane na listę doradców podatkowych.

* prof. zw. dr hab. Ksenia Czubakowska, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Instytut Rachunkowości, ul. Mickiewicza 64, 71–101 Szczecin.

Certyfikat księgowy, upoważniający do tej działalności wydaje minister właściwy do spraw finansów publicznych osobie fizycznej, po spełnieniu przez nią określonych warunków.

W niniejszym artykule zostaną przedstawione zmiany, dotyczące zniesienia obowiązku uzyskania wydawanego przez ministra finansów certyfikatu księgowego, będącego podstawą do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Zgodnie z nimi działalność taką będzie mogła prowadzić każda osoba, która ma zdolność do czynności prawnych.

Zamiar deregulacji zawodu księgowego jest przedmiotem dyskusji, ponieważ zawód ten jest uznawany za zawód zaufania publicznego. Wykonywanie go zatem przez osoby, które nie mają odpowiednich kwalifikacji, jest zagrożeniem dla otoczenia gospodarczego.

W obecnej sytuacji gospodarczej przedsiębiorcy poszukują możliwości poprawy efektywności swojej działalności przez transakcje, które nie zawsze są zgodne z prawem. W związku z tym dochodzi do nadużyć. Stwierdzono, że 20% księgowych, w tym niemal 1/3 poddaje się tej presji. Może to być znacznie powszechniejsze, gdy księgowością będą mogli się zajmować wszyscy.

Według amerykańskiego badacza przestępczości gospodarczej Thomasa J. Wellsa: „biegły do spraw przestępstw i nadużyć gospodarczych musi posiadać wiedzę i umiejętności w czterech dziedzinach: rozumienie oszukanych transakcji finansowych, prawne elementy nadużyć, koncepcje kryminologiczne i zdolności wykrywcze. Jest on jednocześnie gliną, księgowym, psychologiem oraz prawnikiem” (Moczydłowska 2012). W wypadku księgowych należy zadać pytanie: czy przewidywane zniesienie obowiązku uzyskania certyfikatu księgowego jest pomysłem dobrym. Ponadto należy odpowiedzieć na pytanie, czy prowadzenie ksiąg rachunkowych, może wykonywać każdy zainteresowany taką działalnością bez zdawania państwowego egzaminu (Rochowicz 2012).

1. Rachunkowość w ujęciu historycznym

Rachunkowość jako działalność praktyczna, zajmująca się dostarczaniem informacji ma wielowiekową historię. Korzenie praktyki rachunkowości sięgają pierwszych cywilizacji Mezopotamii, Egiptu, Środkowego Wschodu i Indii. Od około 6 000 lat, rachunkowość rozwijała się i jest w ścisłym powiązaniu z ewolucją społeczeństw oraz ich potrzeb ekonomicznych i informacyjnych.

Źródła historyczne pozwalają ustalić, że w starożytnym Egipcie za rządów Menasa (ok. 3600 p.n.e) urzędnicy prowadzili księgi prywatnego gospodarstwa faraona. Jak dowodzą badania profesora archeologii D. Schmandt-Besserat i profesora rachunkowości R. Mattessicha, na obszarach starożytnego Środkowego Wschodu (Palestyna, Syria, Iran, Arabia Saudyjska) już w latach 3200–3100 p.n.e prowadzono rachunki przy użyciu glinianych symboli (figurek). Gliniane naczynia zawierające figurki o różnych kształtach były przekazywane z jednego miejsca do drugiego jako potwierdzenie należności, a w starożytnej cywilizacji mykeńskiej, około 1500 lat p.n.e stosowano rejestry księgowe w formie glinianych tabliczek. Pierwotna forma rachunkowości poprzedza więc powstanie pisma pełniąc rolę prekursorem abstrakcyjnego liczenia. Praktyka prowadzenia ksiąg wyprzedziła też pojawienie się pieniędzy (Hendriksen, van Breda 2002), które znane są od VI w. p.n.e.

W starożytnym Egipcie funkcje księgowego pełnili urzędnicy, którzy zdobywali umiejętności pisania i liczenia w szkołach prowadzonych przez kapłanów. Wpajano im tam, jak ważne znaczenie w pełnieniu ich przyszłych obowiązków ma dokładność i uczciwość.

Rozwój i upowszechnianie zawodu księgowego w Europie było możliwe dzięki zastosowaniu systemu cyfr arabskich w XIII wieku i wynalezieniu druku w XV wieku.

Wraz z pojawieniem się oznak wczesnego kapitalizmu zawód księgowy wszedł w nowy etap rozwoju, którego celem było wprowadzenie metody podwójnego zapisu na kontach (Peche, 1988). Metoda podwójnego zapisu jest, jak stwierdza Goethe w swoim dziele „*Wilhelm Meister*” (1824), „jednym z najwspanialszych wynalazków intelektu ludzkiego”. Zasada podwójnego zapisu była, z jednej strony, podstawą rozwoju systemu księgowości podwójnej, którego w ramach wykształciła się forma włoska, francuska, niemiecka i angielska. Z drugiej strony, stała się przedmiotem podręczników objaśniających szczegółowe reguły prowadzenia ksiąg na jej podstawie. Na wyróżnienie zasługują tu: manuskrypt Benedetto Cotrugliego z 1458 r. „*O handlu i kupcu doskonałym*”, który ukazał się drukiem w 1573 r. (Wojciechowski 1964) i pierwszy naukowy traktat z zakresu księgowości napisany przez matematyka i zakonnika Lukę Pacioli, wydany drukiem w 1494 r., pt. „*Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni e Proportionalita*” (Skrzywan 1971). Zawarty w tej pracy rozdział XI pt. „*Particularis de Computis et Scripturis*” jest kompletnym wykładem księgowości podwójnej (Pogodzińska-Mizdrak 2005).

Ogromne znaczenie dla rozwoju rachunkowości miało wprowadzenie do systemu prawa pojęcia ksiąg handlowych i zasad ich prowadzenia. Nastąpiło to we Francji w 1673 r. w książce pt. „*Ordonans o handlu*”, zwanej też *Kodeksem Savary’ego*, od nazwiska jego twórcy. *Ordonans* stał się podstawą zapisów dotyczących księgowości w *Kodeksie Napoleona*, obowiązującym we Francji od 1808 do 1934 roku.

Zasady te stosowane także na obszarze Księstwa Warszawskiego, a później na ziemiach Królestwa Polskiego. Wywarł on również wpływ na opracowanie w XIX wieku postanowień dotyczących rachunkowości zawartych w regulacjach kodeksowych spółek w Niemczech i Anglii (Hendriksen, van Breda 2002).

Tendencje ogólnoswiatowe miały znaczący wpływ na rozwój i zmiany w rachunkowości w Polsce, gdzie pierwsze opracowania księgowości kupieckiej (Skrzywan 1971) ukazały się w XVI wieku, w języku niemieckim. Były to gdańskie podręczniki „*Ellenbogena, Gamesfeldera i Sartoriusa*”. Przy niewielkich rozmiarach przedsiębiorstw, stosowano księgowość pojedynczą, która dawała dostateczną orientację w dokonywanych transakcjach handlowych i w rozrachunkach z dłużnikami i wierzycielami. Szczególną uwagę należy zwrócić na księgowość rolną, prowadzoną w większych posiadłościach ziemskich. Pierwszy polski podręcznik księgowości rolnej opracował Jakub Kazimierz Haur (Skrzywan 1971). Rewolucja przemysłowa, rozpoczęta w końcu XVIII w. wywarła olbrzymi wpływ na rachunkowość. Należało ją dostosować do warunków i potrzeb oraz do nowych form organizacyjnych i prawnych wielkich przedsiębiorstw kapitalistycznych. Charakterystyczny dla tego okresu jest rozwój rachunku kosztów i kalkulacji w przedsiębiorstwach przemysłowych. W okresie tym, rozwijano i doskonalono rachunkowość zarówno w Polsce jak i na całym świecie. Podjęto próbę przekształcenia rachunkowości w operatywne narzędzie zarządzania. Zaczęły powstawać odmiany rachunku kosztów postulowanych oraz zaczęła się kształtować rachunkowość zarządcza.

Włączenie zagadnień rachunkowości kupieckiej do regulacji prawnych w ramach wielkich kodyfikacji XIX w. było przejawem zrozumienia jej dużego znaczenia dla zabezpieczenia interesów wierzycieli i właścicieli spółek. Ponadto rozwój kapitalistycznego przemysłu dał nowy impuls ewidencji księgowej w kierunku dostosowania jej do potrzeb przedsiębiorstw wytwórczych, a zwłaszcza rachunków umożliwiających ustalanie ceny wyrobów. W związku z tym rozwinął się rachunek kosztów, stanowiący dziś podsystem

rachunkowości, który wykorzystuje informacje liczbowe do planowania i w procesie decyzyjnym.

W Polsce szczególnie dla rachunkowości był okres po II wojnie światowej. Należy przy tym nawiązać do Rewolucji Październikowej, która jest jednocześnie datą rozpoczęcia w ZSRR tworzenia systemu rachunkowości odpowiadającego warunkom państwa socjalistycznego. Punktem wyjścia był system księgowości podwójnej, a rachunkowość przybrała postać ewidencji ogólnonarodowej dostosowanej do potrzeb i warunków gospodarki scentralizowanej (socjalistycznej) (Skrzywan 1971).

Istotnym czynnikiem przemian i postępu w systemie rachunkowości było w XX w. powstanie i rozwój informatyki (Peché 1988). Nowa technologia przetwarzania danych, całkowicie odmienna od dawnej techniki ręcznej lub technologii zastosowań mechanicznych maszyn do księgowania, stała się niewątpliwie przyczyną szeregu zmian organizacyjnych i rekonstrukcji ksiąg rachunkowych (Brzezina 1998).

Okres transformacji polskiej gospodarki w latach 90. dwudziestego wieku ma znaczący wpływ na zmiany w rachunkowości i wykonywaniu zawodu księgowego. Po raz pierwszy w historii Polski zasady prowadzenia rachunkowości są uregulowane ustawą o rachunkowości. Ustawa z 29 września 1994 roku, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 1995 roku, dotyczy jednostek prowadzących działalność gospodarczą, bez względu na jej charakter. Zgodnie z ustawą księgi rachunkowe są prowadzone przez przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe, usługowe, banki, instytucje ubezpieczeniowe, jednostki samorządu terytorialnego i inne podmioty. Wyjątek stanowią Skarb Państwa i Narodowy Bank Polski. Zasady prowadzenia rachunkowości podane w ustawie zbliżają nas do rozwiązań światowych, zawartych w międzynarodowych standardach rachunkowości. Ustawa o rachunkowości była i jest nowelizowana, a obecna jej treść nawiązuje do MSSF, MSR i dyrektyw UE.

Mimo wszelkich starań i wysiłków standaryzacyjno-harmonizacyjnych, środowisko księgowych i audytorów nie zawsze przestrzegało obowiązujących zasad. Spektakularne bankructwa takich gigantów przemysłowych, jak *ENRON*, *XEROX*, *PARMALAT* i innych firm, stanowią przykłady oszustw księgowych na skalę dotychczas nieznaną (Kamela-Sowińska 2003). Oszustwa te określono pojęciem „rachunkowości kreatywnej”, uznając ją za „wykorzystywanie sprawozdań finansowych raczej do wprowadzania w błąd aniżeli informowania”. Informacje zawarte w sprawozdaniach finansowych powinny satysfakcjonować zarząd i akcjonariuszy. Ponadto stwierdzono, że od czasu *Konia Trojańskiego* nie było podobnego przypadku wprowadzania ludzi w błąd w tak sprytny sposób (Surdykowska 2000). Definicje te świadczą o tym, że pojęcie „rachunkowość kreatywna” jest traktowane jako synonim nieprawidłowości w procesie przygotowywania sprawozdań finansowych przedsiębiorstw.

Rachunkowość od dawna uważa się za powszechnie przyjęty język biznesu. Dzięki temu, ma ona szansę stać się nie tylko istotnym czynnikiem rozwoju gospodarczego w ramach wspólnot gospodarczych, ale także w skali globalnej. Mając na względzie wielowiekową historię rozwoju rachunkowości, można stwierdzić, że jest ona podstawowym źródłem informacji o działalności przedsiębiorstwa na potrzeby zarządzania. Historia rozwoju rachunkowości świadczy o jej powiązaniu z praktyką i znaczeniu zawodu księgowego w prowadzonej działalności gospodarczej.

2. Problem deregulacji w rachunkowości

Jeden z ważnych zapisów ustawy o rachunkowości dotyczy zawodu księgowego i zasad prowadzenia rachunkowości. Księgi rachunkowe mogą być prowadzone bezpośrednio w firmie lub poza jej siedzibą, a więc między innymi przez osoby fizyczne lub prawne uprawnione do tego, które mają odpowiednie kwalifikacje. Aby uzyskać certyfikat księgowy, rozporządzenie ministra finansów określa te wymagania (Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 kwietnia 2009...). Są to: trzyletnia praktyka w księgowości oraz wykształcenie wyższe magisterskie uzyskane na jednym z kierunków ekonomicznych o specjalności rachunkowości albo ukończone studia podyplomowe z zakresu rachunkowości lub dwuletnia praktyka, wykształcenie co najmniej średnie oraz zdany w Ministerstwie Finansów egzamin, sprawdzający kwalifikacje osób ubiegających się o certyfikat księgowy.

Zniesienie certyfikatów uprawniających do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych diametralnie zmieni zawód księgowego. Zasady dotyczące usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych są przedmiotem dyskusji w środowisku osób, posiadających uprawnienia do prowadzenia biur rachunkowych. W dyskusjach są poruszane następujące problemy:

- zniesienie certyfikatu,
- problem wykształcenia,
- obniżenie rangi wyższej uczelni (Andrzejewski 2012).

Zniesienie certyfikatu może być poważnym zagrożeniem dla otoczenia gospodarczego i spowodować znaczne zmniejszenie dochodów budżetu państwa. Ponadto umożliwi to prowadzenie działalności przez biura rachunkowe, których pracownicy nie mają odpowiedniego przygotowania zawodowego, a każdy będzie się mógł uczyć na „własnych błędach”. Powstaje zatem pytanie, kto poniesie konsekwencje za stwierdzone nieprawidłowości.

Całkowite zniesienie certyfikatu może obniżyć znaczenie wiedzy zdobywanej w uczelniach wyższych, zwłaszcza z zakresu rachunkowości. Jeżeli każdy będzie mógł wykonywać ten zawód, to wielu młodych ludzi uzna czas przeznaczony na naukę za stracony. Jest to także czynnik demotywujący do podejmowania studiów.

Warto podkreślić, że niedobór specjalistów z dziedziny rachunkowości spowoduje, że ocena działalności jednostek gospodarczych na podstawie sporządzanych sprawozdań finansowych będzie poddawana w wątpliwość. Informacje zawarte w sprawozdaniach finansowych mogą satysfakcjonować te zarządy przedsiębiorstwa, w których „wygładzono” wynik finansowy, aby wykazać pożądaną kwotę zysku.

Rachunkowość jest głównym źródłem informacji do zarządzania jednostką gospodarczą. Była i jest niezbędna różnym użytkownikom. Ważne jest zatem docenienie znaczenia zawodu księgowego i podnoszenie rangi kształcenia.

Proponowane rozwiązania dotyczące profesji księgowego mają ułatwić dostęp do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Wśród ich zwolenników panuje przekonanie, że „na deregulacji certyfikowani księgowi mogą więcej zyskać, niż stracić” (Jurczyga 2012), oraz, że „księgować każdy może” (Rochowicz 2012). Zdaniem cytowanych autorów, usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych nie różni się bowiem od innej działalności gospodarczej. Taką działalność może prowadzić każdy, kto ma pełną zdolność do czynności prawnych. Spośród proponowanych (rewolucyjnych) zmian w prowadzeniu ksiąg rachunkowych za bardzo trafne uznano te, które dotyczą:

- zakładania biur rachunkowych,

- wyprowadzania klientów dotychczas korzystających z tych usług z biur rachunkowych,
- obniżania rangi uczelni wyższych (Jurczyga 2012).

Autorka niniejszego opracowania uważa, że zaproponowana deregulacja sprawi, że nowo powstałe biura, oferując znacznie „tańsze” usługi, mogą się okazać mało profesjonalne. Rodzi się też pytanie, czy należy ocenić pozytywnie fakt, że każdy, kto ma ochotę może założyć biuro rachunkowe. Podkreśla się walory państwa demokratycznego, w którym każdy powinien mieć równe szanse i możliwość wykonywania pracy, na jaką ma ochotę, a „księgowość to nie czarna magia i jak ktoś jest w stanie nauczyć się tego sam, to nie można przymuszać do ukończenia odpowiednich szkół i uzyskania odpowiednich uprawnień” (Jurczyga 2012).

Decyzja o korzystaniu z określonego biura rachunkowego należy do przedsiębiorcy. Wychodzi się bowiem z założenia, że nie powierzy on swoich interesów niesprawdzonemu biuru, które może doprowadzić go do upadku. Ponadto należy wziąć pod uwagę, czy usługi świadczone przez dane biuro rachunkowe mają cenę znacznie niższą niż usługi innych, w tym dotychczasowych biur. Nie należy obawiać się upadku biur rachunkowych, lecz wręcz przyzwyczajając się do sytuacji, że skoro „upadają inne firmy w wyniku złego zarządzania, dlaczego nie może upaść biuro rachunkowe” (Jurczyga 2012).

Kolejnym problemem jest ranga wyższych uczelni i księgowych bez wykształcenia wyższego. M. Jurczyga zwraca uwagę, że deregulacja może być ułatwieniem dla osób, które zamiast studiować cztery–pięć lat będą zdobywać praktyczne doświadczenie. Należy jednak dodać, że powinno być oparte na rzetelnej wiedzy teoretycznej. Wykonywana przez księgowego praca i odpowiedzialność za nią wymaga przy tym ustawicznego doskonalenia zawodowego. Mając to na uwadze cytowany autor uważa, że certyfikaty mogą mieć większe znaczenie po deregulacji i „certyfikowani księgowi mogą na niej zyskać, a nie stracić” (Jurczyga 2012).

Uwagi końcowe

Certyfikacja zawodu ma historyczne odzwierciedlenie. Podkreśla rolę zawodu m.in. przynależność do elitarnych, wysoko cenionych organizacji zawodowych w skali międzynarodowej (Cebrowska 2013).

Do systemu certyfikacji zawodowej wprowadzono zasadę ustawicznego doskonalenia zawodowego. W tym celu przyjęto do jej realizacji Międzynarodowe Standardy Edukacyjne (MSE) Międzynarodowej Federacji Księgowych (IFAC): MSE nr 2 „Wstępny rozwój zawodowy – kompetencje merytoryczne”, MSE nr 3 „Wstępny rozwój zawodowy – umiejętności zawodowe”, MSE nr 4 „Wstępny rozwój zawodowy – zawodowe wartości, etyka i postawy” oraz MSE nr 7 „Ustawiczne doskonalenie zawodowe”. Wymienione MSE podkreślają znaczenie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, w których odgrywają coraz większą rolę biura rachunkowe.

W różnych kręgach są tożzone ożywione dyskusje na temat deregulacji zawodu księgowego. Z punktu widzenia zawodowych księgowych i doradców podatkowych, którzy poświęcili wiele czasu na zdobycie kwalifikacji do świadczenia usług na wysokim poziomie, takie zmiany są niewskazane, wręcz niebezpieczne. Wiedzy zdobytej na uczelni, połączonej z praktyką, nie zastąpi bowiem zdobywanie kwalifikacji w praktyce. Prawo do usłu-

gowego prowadzenia ksiąg rachunkowych powinny mieć osoby mające na ten temat szeroką wiedzę potwierdzoną odpowiednim dokumentem. Nie zawsze wskazane są zmiany.

Warto zastanowić się nad wprowadzeniem zawodu księgowego jako usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych dla każdego i promowanie systemu jako działalności gospodarczej.

Literatura

- Andrzejewski M. (2012), *Dzika deregulacja zawodu księgowego*, „Rzeczpospolita” 8 czerwca.
- Brzezin W. (1998), *Ogólna teoria rachunkowości*, Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
- Cebrowska T. (2013), *Certyfikacja zawodu księgowego – gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy*, „Rachunkowość” nr 2.
- Hendriksen E.A., van Breda M.F. (2002), *Teoria rachunkowości*, Warszawa.
- Jurczyga M. (2012), *Księgowi nie muszą się bać otwarcia*, „Rzeczpospolita” 21 czerwca.
- Kamela-Sowińska A. (2003), *Skąd się wzięła sprawa „Enronu”?*, „Rachunkowość” nr 4.
- Moczydłowska W. (2012), *Szefowie namawiają do nadużyć finansowych*, „Rzeczpospolita” 14 listopada.
- Peche T. (1988), *Wiadomości wstępne*, w: *Teoretyczne podstawy rachunkowości*, Warszawa.
- Pogodzińska-Mizdrak E. (2005), *Summa de Aritmetica Luca Pacioli i jej walory*, „Rachunkowość” nr 1.
- Rochowicz P. (2012), *Księgować każdy może*, „Rzeczpospolita” 2 października.
- Skrzywan S. (1971), *Teoretyczne podstawy rachunkowości*, PWE, Warszawa.
- Surdykowska S.T. (2000), *Normatywne i kreatywne aspekty rozwoju rachunkowości*, w: *Podstawowe problemy rachunkowości jako dyscypliny naukowej i działalności praktycznej*, Katowice.
- Wojciechowski E. (1964), *Zarys rachunkowości w dawnej Polsce*, PWN, Warszawa.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 kwietnia 2009 r. w sprawie uprawnień do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, DzU nr 62, poz. 508.
- Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU 2013, poz. 330.
- Ustawa z dnia 18 marca 2008 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, DzU nr 63, poz. 393.

ACCOUNTING VERSUS DEREGULATION OF A BOOK KEEPER OCCUPATION

Abstract: *Purpose* – the purpose of the article is present accounting as a book-keeper’s occupation. *Design/Methodology/approach* – research methods, inductive and deductive reasoning, literature analysis. *Findings* – having analysed the literature, the author described the history of accounting and the issues of accounting deregulation. *Originality/value* – the paper presents the role of accounting in a business activity. It points to the very long history of accounting as well as the concept of changes of the book keeper occupation, in accordance with the certificate allowing to keep operate a book keeping service.

Keywords: financial accounting, the evolution of the accounting profession

Cytowanie

- Czubakowska K. (2014), *Rachunkowość a deregulacja zawodu księgowego*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 827, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 69, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 17–23; www.wneiz.pl/frfu.